

VEFAYÂT

Siyer'e Adanmış Bir Ömür: Prof. Dr. İbrahim Sarıçam (1953-2017)

Pakize Köytepe*

1953 senesinde Bartın'da doğan ve İslam Tarihi alanında sayısız birçok değerli esere imza atan Prof. Dr. İbrahim Sarıçam hocamız uzun bir süredir mücadele ettiği hastalıktan kurtu-

lamayarak 64 yaşında iken 9 Mayıs 2017 tarihinde vefat etmiştir.

Cenazesi 10 Mayıs 2017 tarihinde uzun yıllar hizmet ettiği Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi avlusunda yapılan törenin ardından Ankara Hacı Bayram Cami'nde öğlen namazını müteakip, Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Mehmet Görmez hocamızın kıldıracağı cenaze namazı sonrasında sevdikleri tarafından dualar eşliğinde son yolculuğuna uğurlanmıştır.

Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Mehmet Görmez, cenaze merasiminde yaptığı kısa konuşmasında ilim dünyasının nâdide değerlerinden biri olan Prof. Dr. İbrahim Sarıçam için "Peygamber Efendimizin haya-

* Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi ve İLAMER İslam Tarihi ve Sanatları Grubu Öğrencisi

tını eserlerinde en güzel şekilde anlatan hocamıza Allah'tan rahmet, ailesine ve sevenlerine baş sağlığı diliyorum” ifadesi ile helallik istemiştir.

Merhum hocamızın cenazesi Karşiyaka mezarlığında toprağa verilmiştir.

İbrahim Sarıçam, 1982 yılında Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu. 1985-1989 yılları arasında T. C. Esen Başkonsolosluğunda Diyanet İşleri Başkanlığı din görevlisi olarak çalıştı. 1991 yılında “Emevi-Hâşimi Mücadelesi” isimli teziyle doktorasını Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde tamamladı. 1994 senesinde doçent 2001 yılında ise profesör unvanını aldı. Öğretim üyesi olduğu Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde Siyer, İslam Tarihi, İslam Medeniyeti Tarihi, Çağdaş Siyer Araştırmaları, İslâm Öncesi Arap Tarihi ve Batı Literatüründe Hz. Muhammed derslerini verdi.

Sadece Türkiye içerisinde değil, yurtdışında da birçok çalışmaya katılan ve kıymetli katkılarda bulunan İbrahim Sarıçam, 1992-1993 tarihleri arasında Mısır Kahire Üniversitesi'nde araştırmacı olarak görev yaptı. 1997 senesinde Almanya'nın Wiesbaden-Frankfurt Üniversitesi'nde misafir öğretim görevlisi olarak çalıştı. Bochum ve Münster Üniversiteleri'nde üç ay süresince “İngiliz ve Alman Oryantalizminde Siyer Çalışmalarının, Türklerin ve AB Halklarının Peygamber İmajına Etkisi” adlı TÜBİTAK Projesi ile ilgili araştırmalarda bulundu. Nürnberg-Erlangen Üniversitesi'nde 2008 Haziran tarihinde İslâm Medeniyeti Tarihi dersi ile, misafir Profesör olarak görev yaptığı bu süreçte Strazburg ve çevresinde bir dizi konferans verdi.

İngilizce,Almanca ve Arapça bilen İbrahim Sarıçam evli ve biri kız biri erkek iki çocuk sahibidir.

Eserleri

Kitapları:

- *Hız. Ebû Bekir*, TDV yayınları, 1997.
- *İlk Dönem İslam Tarihi*, Anadolu Üniversitesi yayınları, 1998.

- *Emeviler* (İrfan Aycan ile), TDV yayınları, 1999.
- *Emevî Haşimî İlişkileri*, TDV yayınları, 1999.
- *Hz. Peygamber'in Çağımıza Mesajları*, TDV yayınları, 2001.
- *Hz. Muhammed ve Evrensel Mesajı*, DİB yayınları, 2003.
- *İslam Medeniyeti Tarihi* (Seyfettin Erşahin ile), TDV yayınları, 2005.
- *Hz. Ömer*, TDV yayınları, 2010.
- *İngiliz ve Alman Oryantalistlerin Hz. Muhammed Tasavvuru*, (Mehmet Özdemir ve Seyfettin Erşahin ile) Nobel Yayınları, 2011.
- *Hz. Osman*, TDV yayınları, 2014.
- *Bartın-Çakırömerağa Köyü'nde Bir Ailenin 365 Günü*, Bartın Belediyesi Yayını, Bartın 2015.

Makaleleri:

- "Emevilerin Fatimilere Karşı Bir İktidar Denemesi", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Ankara, sayı: XXXV, 1996.
- "Kümeýt b.Zeyd el-Esedî ve Hâşimiyât'ı -I-", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sayı: XXXVII, Ankara 1998.
- "Kümeýt b.Zeyd el-Esedî ve Hâşimiyât'ı -II-" *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sayı: XXXVII, Ankara, 1998.
- "İlk Dönem İslam Tarihinde Din İstismarı", *İslamiyât*, sayı 3, Ankara 2000.
- "Hurafeler Karşısında Hz. Muhammed (sav)", *Diyanet İlmî Dergi (Peygamberimiz Hz. Muhammed – Özel Sayı -)*, Ankara 2000.
- "Hz. Muhammed (SAV)'in Peygamber Olarak Gönderildiği Ortam", *Diyanet İlmî Dergi [Diyanet İşleri Reisliği Yıllığı] Peygamberimiz Hz Muhammed (SAV) özel sayısı*, 2000, 2003.

- "Hz. Muhammed'in Hayatının Güncel Sunumu Üzerine Bazı Düşünceler", *İSTEM, (İslam San'at, Tarih, Edebiyat ve Musikisi Dergisi)*, 2006, c. IV, sayı 7.
- "Batı Oryantalizminin Hz. Peygamber'e Bakışı", *Eski Yeni: Üç Aylık Düşünce Dergisi*, 2007, sayı: 5 (Seyfettin Erşahin ile)
- "19. Yüzyılın İlk Yarısında Osmanlı Coğrafyasında Yaygın Siyer Eserlerinin Batı'ya Tanıtımı: Hammer Örneği", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Cilt: 54, sayı: 2, yıl: 2013.

Tebliğler, paneller ve bazı konferansları:

- "Cahiliyenin Asrı Saadete Dönüşümünde Kur'an'ın Rolü", *III. Kuran Haftası Kuran Sempozyumu*, Ankara 1998.
- "İslam'ın Doğuşunun Tarihi Şartları", *İslam ve Demokrasi Sempozyumu*, Ankara 1998.
- "Kur'an'da ve Hz. Peygamberin Sünnetinde Yetimin Hakkı ve Himayesi", *Cumhuriyet Döneminde Yoksullukla Mücadele Yolunda Yapılan Çalışmalar*, Ankara 1999.
- "İslam Tarihinde Yolcularla İlgili Hizmetlerin Kurumsallaşması ve Osmanlı'daki Durum", *Osmanlılar Döneminde Yoksullarla Mücadele Yolunda Yapılan Çalışmalar*, Ankara 2000.
- "Yoksullukla Mücadelede Hz. Peygamber", *2000 yılında Yoksulluk Sorununun Ulaştığı Boyutlar*, Ankara 2001.
- "Egoizm ve Yoksulluk", *Yoksulluğun Fikrî ve Manevi Boyutları Sempozyumu*, Ankara 2002.
- "Değerlerin Hayata Geçirilmesinde Hz. Peygamber (Güven Örneği)", *Hz. Peygamber'in Tebliğ Metodu Işığında İslam'ın Güncel Sunumu Sempozyumu*, Ankara 2003.
- "İslâm Kültür Tarihinde Engelli Meşhurlar" (Müzakereci), *Ülkemizde Engelliler Gerçeği ve İslâm, Sempozyumu*, Ankara 2003.

- “Arapların İstanbul Kuşatmaları”, *Fethin 550. Yılında İstanbul*, İstanbul, 14 Haziran 2003.
- Hz. Ali'nin Hayatı ve Kişiliği“, *Hayatı, Kişiliği ve faaliyetleriyle Hz. Ali Sempozyumu*, Bursa 2004.
- “İslâm Tarihinin Kaynaklarıyla ilgili Problemler ve Çözümüne İlişkin Bazı Düşünceler“, *İslami İlimlerde Metodoloji Problemi*, İSAV İstanbul, 21 Şubat 2004.
- “Hz. Muhammed'in Batı Şairlerine Etkisi: Goethe Örneği”, *Hz. Muhammed ve Evrensel Mesajı Sempozyumu*, Çorum, 2007.
- “Türklerin Hz. Muhammed Algısının Alman Oryantalizmine Etkisi: Annemarie Schimmel Örneği”, *Uluslararası Türklerin İslamiyet'e Katkıları Sempozyumu*, Isparta 30 Mayıs 2007.
- “İslâm Tarihi Derslerinde Görsel Malzeme Kullanımı”, *İslâm Tarihi Öğretiminin Problemleri Kolokyumu*, Ankara, 29 Mayıs 2009.
- “İslâm Medeniyeti ve Aile”, *Doğu ve Batı Medeniyetlerinde Kadının ve Ailenin Önemi Uluslar arası Sempozyumu*, Ankara, 16 MAYIS 2009.
- “Toplumsal Bir Sorun Olarak Temizlik”, *IV. Din Şûrâsı*, 15 Ekim 2009 Ankara.
- "Vahyin 1400. Yılında İslâm Medeniyetinin İnsanlığa Kazandırdığı değerler ve Evrensel Mesajlar" *Vahyin Nüzûlünün 1400. Yılında Hz. Muhammed, İSAV Sempozyumu*, İstanbul, 17 Ekim 2010.
- "Büyük Selçuklu ve Anadolu Selçukluları Döneminde Bir Arada Yaşama Tecrübesi", Londra-İngiltere, 18 Eylül 2010.
- “Hz. Muhammed Hakkında Oryantalist İddialara Oryantalist Cevaplar”, *Türk-İslam Tarihinde ve Batı'da Hz. Muhammed Algısı Sempozyum*, Bilecik, 30 Nisan- 01 Mayıs 2011.
- " Mustafa Asım Köksal ve İslam Tarihçiliğine Farklı Bakış", Panelist, Ankara, 29 Mayıs 2012.

- “Batıda İslam Tasavvuru”, Dokuz Eylül Üniversitesi, Panelist, İzmir, 26.01.2012.
- "Mensch Sei", Nürnberg Üniversitesi- Nürnberg-Almanya, 13-15 Temmuz 2012.
- "Batı'da Hz. Muhammed Tasavvuru", Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Konferans Salonu, Konya, 10 Mayıs 2013.
- "Hz. Muhammed'in Evrensel Mesajından Kesitler" Konferans, İTÜ Maslak Konferans Salonu, 17 Nisan 2013. İstanbul.
- "Hz. Muhammed'in Evrensel Mesajından Kesitler" Panelist, YO-YAV Konferans Salonu, Ankara, 20 Nisan 2013.
- "Hz. Muhammed ve İnsan Onuru", Kangal Kültür Merkezi, Sivas.12 Mayıs 2013.

Kitaplarda Bölüm Yazarlığı ve DİA İçin Telif Edilen Maddeler

- "Veda Hutbesi ve Aktüel Değeri", (Doç. Dr. Ethem Cebecioğlu, Doç. Dr. İbrahim Sarıçam, Dr. Mustafa Aşkar ile birlikte) yeni Çizgi Yayınları, Ankara 1999.
- "Hz. Peygamber Dönemi", *İslâm'a Giriş-Evrensel Mesajlar*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 2008, ss. 381-394.
- "Emevîlerde Kültür ve Medeniyet", "Afrika'da Kurulan Bağımsız Müslüman Devletler", *İslâm Tarihi 1*, İlitam 2012.
- "Sosyal Hayat", *İslâm Tarihi ve Medeniyeti*, İlitam, Ankara 2005.
- “Benî Hâşim”, *DİA*, İstanbul 1992, V.
- “Harb b. Ümeyye”, *DİA*, İstanbul 1997, XV.
- “Hamrâülesed Gazvesi”, *DİA*, İstanbul 1997, XV.
- “Hakîm b. Hizâm”, *DİA*, İstanbul 1997, XV.
- “Hâris b. Abdülmuttalib”, *DİA*, İstanbul 1997, XV.
- “Harb”, *DİA*, İstanbul 1997, XV.

- “Hâşim b. Abdümenaf”, *DİA*, İstanbul 1997, XVI.
- “Harrâr Seferi”, *DİA*, İstanbul 1997, XVI.
- “İbnü'l Hadramî”, *DİA*, İstanbul 2000, XXI.
- “İcl”, *DİA*, İstanbul 2000, XXI.
- “Müdlic”, *DİA*, İstanbul 2004, XXXI.
- “Müzeyne”, *DİA*, İstanbul, 2004, XXXII.
- “Nihâvend”, *DİA*, İstanbul, 2006, XXXIII.

Kitap Tanıtma-Vak'a Takdimi:

- "Prof. Dr. Sabri Hizmetli, İslam Tarihi Başlangıçtan Dört Halife Devrinin Sonuna Kadar)", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Ankara 1991.
- "Münir Atalar, *Osmanlı Devletinde Sure-i Hümâyûn ve Sure Alayları*", Ankara 1991. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sayı: XXXIV, Ankara 1993.